

Dr. Kádár Pál ezredes

HM tervezési és koordinációs főosztályvezető-helyettes

A Magyar Honvédség 2007. évi átalakítása és a Honvédelmi Minisztérium új szervezete

„Salus rei publicae suprema lex esto.”¹

Az elmúlt két év jelentős változásokat hozott a Magyar Honvédség szervezetében. A szerző cikkében a teljesség igénye nélkül rövid áttekintést kíván adni a Magyar Honvédség és a felső szintű vezetéséért és irányításáért felelős szerv új szervezeti felépítéséről, a szervezeti módosítás mértéjeiről és röviden ismerteti a HM egyes szervezeti elemeinek funkcióját főbb feladatait.

The past 2 years have resulted meaningful changes in the structure of Hungarian Defence Forces (HDF). The author of this article would like to provide a short resume about the structure of HDF and about the structure of the organization which is responsible for high level command and control of HDF. The author is concerned to make known the reasons of the changes and the roles of several parts of the organization.

A Magyar Honvédség szervezeti átalakítása 2006-2007

A Magyar Honvédség az elmúlt évtizedekben számos átalakításon esett át, amely alapjaiban érintette a haderő struktúráját, diszlokációját és képességeit. Az átalakítások részint a biztonságpolitikai környezet átalakulásából, a hidegháború befejezéséből, a Varsói Szerződés felbomlásából, illetve a Magyar Köztársaság NATO (1999) és EU (2004) tagságából, vagy a globális biztonsági kihívások változásaiból² eredtek, másrészt pedig a hadkötelezettség békeidőben történő megszüntetéséből és az ország pénzügyi lehetőségeiből, valamint a honvédelem polgári irányítását is ellátó Országgyűlés által meghatározott nemzetgazdasági prioritások honvédelmet érintő hatásaiból vezethetőek le. Az okok listája kiegészíthető még a haditechnikai fejlesztéseket és az elavult eszközök kivonását kísérő szükségszerű szervezeti korrekciókkal.

Az elmúlt időszak legjelentősebb módosulását azonban kétségkívül a 2006-2007. évben végrehajtott szervezeti korszerűsítés eredményezte. Ez a folyamat egyszerre tekinthető a közigazgatás korszerűsítésének elemeként és a többször megkezdett és újraértékelt haderőreform lezárásaként³.

¹ A köz dolgainak üdve legyen a legfőbb törvény.

² Lásd 2073/2004. (IV. 15.) Korm. határozat, amely a biztonsági stratégia keretein belül átfogóan számba veszi a Magyar Köztársaságot fenyegető biztonsági kihívásokat, s melyek tartalmukban azóta is változatlanoknak tekinthetőek.

³ Kern Tamás: A rendszerváltás utáni haderőreform-kísérletek. 2008. Századvég műhelytanulmányok 7.

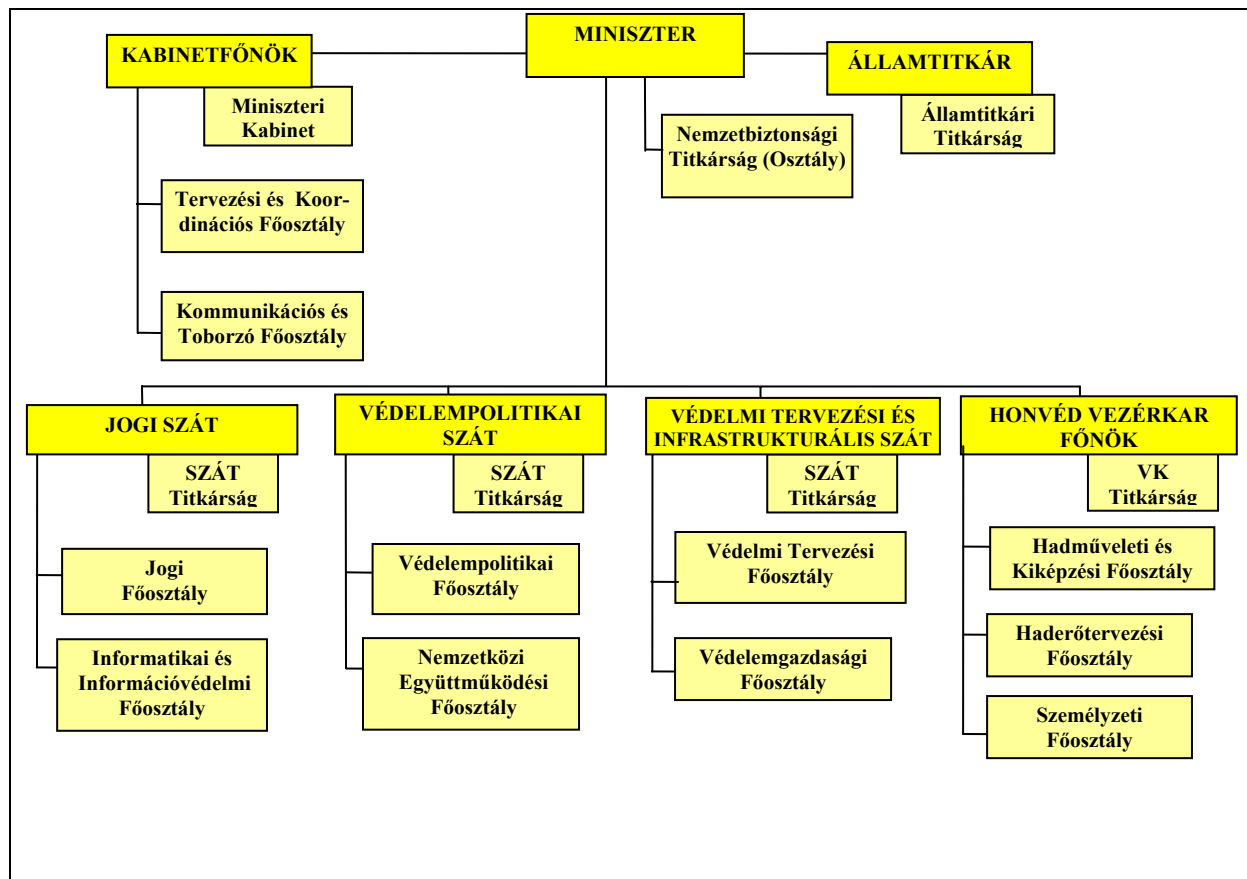
A 2006-ban megalakult Kormány elsődleges célkitűzései között szerepelt a közigazgatás reformja, a központi közigazgatási szervek átalakítása. A cél egy hatékony és olcsó közigazgatás kialakítása volt, mely során az igazgatási rendszer részét képező Honvédelmi Minisztérium sem kerülhette el az átalakítást. A Kormányprogram célul tűzte ki továbbá a haderő átalakítását oly módon, hogy a hivatásos haderő megfelelő szervezetben, jobb képességekkel és felszereltséggel védelmezze hazánk szuverenitását és az ország nagyságával és teherbíró képességével arányosan legyen képes eleget tenni a nemzetközi kötelezettségeinknek.

Az átalakítás elsődleges feladatszabását a 2117/2006. (VI. 30.) Korm. határozat tartalmazta, amely a HM létszámát már 2006-ban 499 főre csökkentette. A határozat végrehajtása nem csupán Honvédelmi Minisztérium létszámának több mint 20%-os csökkentését jelentette (650 főről 499 főre), hanem a főosztályszintű szervezeti egységek számának radikális (17-ről 11-re), és a főosztályvezetői szintű beosztások számának (25-ről 11-re) csökkentését is.

A létszám radikális csökkentését nem előzte meg külön a HM szervezetét érintő elemzés, az a hatékony közigazgatás programjának részeként került végrehajtásra. A minisztérium szervezetét az 1. ábra szemlélteti. A kialakított szervezet egyes részeinek funkcióival a cikk későbbi részében foglalkozom.

A feladatok további listáját az államháztartás hatékony működését elősegítő szervezeti átalakításokról és az azokat megalapozó intézkedésekről szóló 2118/2006. (VI. 30.) Korm. határozat tartalmazta, amely a HM háttérintézményei mellett érintette az MH középszintű vezető szerveit, feladatot szabott a haderőnemi parancsnokságok egy szervezetbe történő összevonására.

A 2006. évi korszerűsítését követően, a háttérintézményi struktúra átalakításának keretében 2007. január 1-jén az addig 5 minisztériumi háttérszervezet, illetve katonai vezető szerv által ellátott feladatok egységes irányítására létre jött a HM Fejlesztési és Logisztikai Ügynökség (HM FLÜ), amely a szervezeti átalakítás mellett a logisztikai rendszer új alapokra helyezését is jelentette. Szervezetében és feladatrendszerében – egységes szakirányítás mellett – elkülönült a termelői és fogyasztói logisztikai terület, átalakult a korábbi szakági biztosítási rendszer. Az ágazatokra elaprózott logisztikai szakterületet egy integrált szervezet váltotta fel a termelői logisztika terén, míg a fogyasztói logisztikai szervezetek a hadrendbe kerültek.

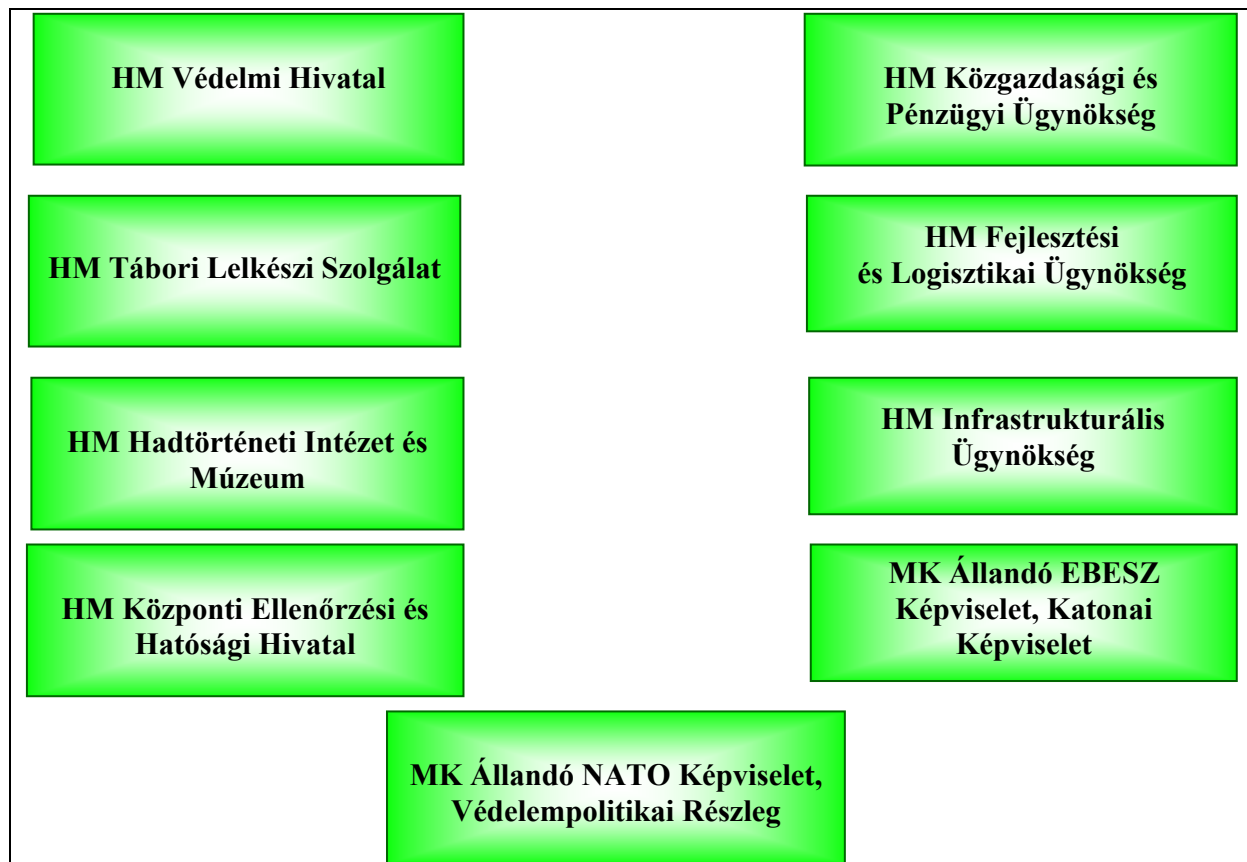
1. ábra . A Honvédelmi Minisztérium szervezeti felépítése

A pénzügyi ellátás rendszerének átalakítása keretében ugyancsak 2007. január 1-én alakult meg a HM Közgazdasági és Pénzügyi Ügynökség a korábbi HM Pénzügyi és Számviteli Szolgálat 4 szervezeti eleméből, amely lehetővé tette az adminisztratív létszám csökkentését.

A Kormány döntésének megfelelően az államigazgatási profiltisztítás jegyében a Kormányzati Frekvenciagazdálkodási Hivatal 2007. január 1-jével integrálódott az Elektronikus Közszolgáltatások Központjába. Ugyancsak 2007. január 1-jei hatállyal megszűnt az MH Katonai Fogház, melynek feladatrendszerét a büntetés-végrehajtási szervezetek vették át. A HM Katonai Légügyi Hivatal 2007. július 1-jei hatállyal integrálódott a Nemzeti Közlekedési Hatóságba és a Közlekedésbiztonsági Szervezetbe, amelynek eredményeképpen az állami légiközlekedéssel összefüggő hatósági- és balesetvizsgálati feladatok a GKM szakmai alárendeltségébe tartozó szervezetekbe kerültek áttelepítésre.

A szervezeti korrekció a HM egyéb háttérintézményeit és a miniszter közvetlen irányítása alá tartozó szervezeteket is érintette. Belső, létszámcsökkentéssel együtt járó, hatékonyságnövelő átalakítás került végrehajtásra a katonai nemzetbiztonsági szolgálatok, a HM Központi

Ellenőrzési és Hatósági Hivatal, valamint a Védelmi Hivatal vonatkozásában is. A háttérintézményi struktúra szervezeteit a 2. ábra szemlélteti.

2. ábra. A honvédelmi miniszter közvetlen alárendeltségébe tartozó szervezetek

A Kormány döntéseinek végrehajtása mellett a honvédelmi vezetés célul tűzte ki a katonai szervezetek korábban megkezdett átalakításának befejezését és a Kormány által biztosított költségvetési forrásoknak megfelelő nagyságú és belső állományarányú tárcalétszámra történő beállást – mindezt a katonai képesség-ambíciószint változatlanul hagyásával⁴.

2007. január 1-jével megalakításra került az MH Összhaderőnemi Parancsnokság, amely a korábbi három középszintű katonai vezető szervezet (MH Szárazföldi Parancsnokság, MH Légierő Parancsnokság, MH Összhaderőnemi Logisztikai és Támogató Parancsnokság) és két további, más magasabb szintű parancsnokság (MH Híradó és Informatikai Parancsnokság, MH Egészségügyi Parancsnokság) jogállású szervezet integrálódásával jött létre. A korábbi tervezési, szervezési nehézségeket okozó párhuzamosságok

⁴ A „dandár” ambíciószintet korábban a Kormány határozta meg, ezt a szabályozást vette át az 51/2007. (VI. 6.) OGY határozat.

megszüntetésével az új szervezet, jelentősen alacsonyabb létszámmal látja el a hadműveleti irányítás és a közvetlen csapatvezetés feladatait.

Csapatrendeltetésű szervezetek:

MH Összhaderőnemi Parancsnokság	MH 59. Szentgyörgyi Dezső Repülőbázis
MH 25. Klapka György Lövészdandár	MH 86. Szolnok Helikopter Bázis
MH 25/88. Könnyű Vegyes zászlóalj	MH 12. Arrabona Légvédelmi Rakétaezred
MH 5. Bocskai István Lövészdandár	MH 54. Veszprém Légtérelenőrző Ezred
MH 34. Bercsényi László Különleges Műveleti	MH Logisztikai Ellátó Központ
MH 37. II. Rákóczi Ferenc Műszaki Zászlóalj	MH Veszélyesanyag Ellátó Központ
MH 93. Petőfi Sándor Vegyivédelmi Zászlóalj	MH Civil-Katonai Együttműk. és Lélektani Műv.Központ
MH 64. Boconádi Szabó József Logisztikai Ezred	MH Légijármű Javitóüzem
MH 43. Híradó és Vezetéstámogató Ezred	MH 1. Honvéd Tűzszerész és Hadihajós Zászlóalj
MH Bakony Harckiképző Központ	MH Katonai Közlekedési Központ*
MH Görgey Artúr Vegyivédelmi Információs Központ	MH Támogató Dandár*
MH Béketámogató Kiképző Központ	MH Dr.Radó György Honvéd Egészségügyi Központ*
MH Pápa Bázisrepülőtér	MH Kinizsi Pál Tiszthelyettes Szakképző Iskola*
MH Központi Kiképző Bázis*	

Nem csapatrendeltetésű szervezetek:

MH Nemzeti Katonai Képviselő Hivatala*	MH Kelet-Magyarországi Hadkieg. Parancsnokság*
MH Nemzeti Katonai Képviselet*	MH Katonai Igazgatási és Adatfeldolgozó Központ*
MH Nemzeti Összekötő Képviselet*	MH Geoinformációs Szolgálat*
MH Nyugat-Magyarországi Hadkieg. Parancsnokság*	MH Műveleti Központ*

3. ábra. A Magyar Honvédség katonai szervezetei (*-al jelölve a HVKF közvetlenek)

2007-ben befejeződött a Magyar Honvédség további szerveinek strukturális korszerűsítése is. A szétaprózott szervezetek és elhelyezés megszüntetésével, integrált katonai szervezetek alakultak, amelynek eredményeként a korábbi 77 hadrendi elem helyett – ideértve a katonai képviselő hivatalokat is – 35 látja el a haza védelmének jogszabályban előírt feladatait, illetve tesz eleget a szövetségi kötelezettségeinkből eredő vállalásainknak. Az átalakítás során két helyőrség szűnt meg (Eger és Nagytarcsa), az itt diszlokáló szervezetek feladatait a jogutódok vették át. Mindemellett a csapatrendeltetésű szervezetek rendszeresített beosztásainak száma – a vezető és támogató szervezetek számának és létszámának csökkentésével párhuzamosan – a korábbi 15–16 000 beosztásról több mint 20 000-re emelkedett 2007. végéig.

Az önkéntes haderőre való áttérés következtében megváltozott feladatrendszerre figyelemmel, 2007. január 1-jével megtörtént a hadkiegészítési és toborzó rendszer átalakítása is. A honvédelmi igazgatás területi és helyi szervezeti rendszerének átalakítása eredményeképpen a korábbi 19 megyei és a fővárosi hadkiegészítő parancsnokság helyett két területi illetékességű szervezet került felállításra Szolnok és Veszprém központtal.

A megalakult hadkiegészítő parancsnokságok szervezeti felépítése biztosítja minden megyeszékhelyen a felelősségi körbe tartozók ügyeinek helyben történő intézését, a katonai toborzás kialakított arculatának megőrzését, valamint a helyi és kiemelt rendezvényeken történő szerepvállalását. A katonai igazgatási feladatok centralizálása hivatott biztosítani a hadkötelezettség minősített időszakos bevezetéséből adódó hadkiegészítési szakfeladatok végrehajtását.

Összhangban az országos egészségügyi ellátási rendszer reformjával, a tárca elvégezte a honvéd egészségügy átalakítását is. A folyamat eredményeként 2007. március 1-ei hatállyal kialakításra került az MH Dr. Radó György Honvéd Egészségügyi Központ, melybe több korábbi katonai egészségügyi szervezet integrálódott, míg a szintén 2007-ben megalakított HM Állami Egészségügyi Központ¹ a központi kórház főbb funkcióit vette át, magába foglalva a GKM és az IRM alárendeltségébe tartozó jogelőd egészségügyi szervezetek főbb feladatait is. Az Állami Egészségügyi Központ a főváros egyes körzetei lakosainak, a honvédségi, a rendészeti és a vasutas alkalmazottak ellátásán túl, biztosítja az egyes katonai egészségügyi szakfeladatok végrehajtását is.

A katonai szervezetek nagyobb része az MH Összhaderőnemi Parancsnokság alárendeltségében teljesíti feladatait, a fennmaradó rész a Honvéd Vezérkar főnöke alárendeltségébe tartozik.

¹ 2009/2007. (I. 30.) Korm. határozat

A hadrend kialakítása során a fő szempontokat, követelményeket és elveket a Kormány határozta meg². A fő célkitűzés – a költségvetési lehetőségekre is figyelemmel – a kitűzött ambíciószint eléréséhez szükséges szervezetek működésének biztosítása és a csapatoknál szolgálatot teljesítők létszámarányának növelése volt. Mindemellett célként jelentkezett minden olyan katonai szakmai kultúra megőrzése, amelyek szükségesek lehetnek a szövetségi rendszer tagjaként az MH által ellátandó feladatokhoz.³ A Magyar Honvédség hadrendjébe tartozó katonai szervezetek listáját a 3. ábra szemlélteti.

A Honvédelmi Minisztérium struktúrája és az egyes szervezeti elemek főbb feladatai

A Honvédelmi Minisztérium új struktúráját és működési rendjét a minisztérium Szervezeti és Működési Szabályzata szabályozza, amely 2006. augusztus 1-jén lépett hatályba. A minisztérium továbbra is integrált szervezetként működik, a vezérkari funkciók, a katonai felső szintű vezetési feladatok és a központi közigazgatási feladatok is ugyanazon szervezet keretében kerülnek ellátásra. Ez a megoldás biztosítja a felesleges párhuzamosságok elkerülését és a vezetés-irányítás egységességét.

A szervezet bemutatása során csak a legfontosabb jogosítványok felsorolására vállalkozom, a részletes szabályok elemzésére a területi korlátok miatt nincs lehetőség.

A minisztérium első számú vezetőjének munkáját az államtitkár, három szakállamtitkár, a kabinetfőnök és a Honvéd Vezérkar főnöke támogatja. Az állami vezetők⁴ és a szakirányításért-, illetve a katonai vezetéséért felelős vezetők⁵ közvetlen alárendeltségében titkárságok működnek.

A Honvédelmi Minisztérium jelenlegi szervezete jóval egyszerűbb struktúrájú, mint ezt megelőzően. A 11 főosztály és néhány osztályszintű szervezet a háttérintézményekkel együtt az ágazat valamennyi érintett szakterületét reprezentálja. A minisztérium és háttérintézményei kialakítása során az előkészítők kiemelt figyelmet fordítottak arra, hogy a Magyar Honvédség egészét érintő szakmai, vagy parancsnoki funkciók kizárólag a minisztériumban jelenjenek meg. A katonai vezetést, valamint a szakmai

² 2204/206. (XI. 27.) Korm. határozat a Magyar Honvédség fejlesztésének egyes elveiről, feladatairól.

³ Az MH feladatait a Hvt. tartalmazza. Hangsúlyozandó, hogy a Magyar Köztársaság a haza védelmének feladatait nem tervezi kizárólagosan saját erejére támaszkodva ellátni, ki akarja használni a NATO tagságból eredő előnyöket.

⁴ Ezek a 2006:LVII. alapján a miniszter, az államtitkár és a szakállamtitkárok.

⁵ A szakirányításért felelős vezetők körébe nem csak állami vezető tartozhat. Jelenleg a hivatali szervezetet is a kabinetfőnök vezeti, aki nem minősül állami vezetőnek, a katonai vezetői feladatok pedig a HVKF kezében összpontosulnak.

irányítást támogató funkciók azonban az esetek jelentős hányadában a háttérintézményi struktúrában jelentkeznek.

Itt tartom szükségesnek kiemelni, hogy a Magyar Honvédség szervezetébe a hatályos Hvt. alapján kizárólag a HM, a miniszter közvetlen alárendeltségébe tartozó szervezetek és az MH katonai szervezetei, valamint a katonai ügyészségek tartoznak. Ennek megfelelően a HM szervezeti felépítését úgy kellett kialakítani, hogy ezen szervezetek irányítását képes legyen elvégezni, illetve emellett a tárca irányítása, vagy felügyelete alá tartozó további, az MH részét nem képező szervezetekhez⁶ kapcsolódó feladatokat is el tudja látni.

A miniszter a tárca elsőszámú vezetője, irányítja és vezeti a Magyar Honvédséget. Illetve más jogszabályok alapján felügyeli az Állami Egészségügyi Központ, irányítja a Katonai Felderítő Hivatal és Katonai Biztonsági Hivatal tevékenységét, valamint ellátja a fenntartói irányítás feladatait a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem vonatkozásában.

A Honvédelmi Minisztérium főosztályainak egyike sem kapcsolódik szervezetileg közvetlenül a miniszterhez, ezek minden esetben a kabinetfőnök, valamely szakállamtitkár, vagy a Honvéd Vezérkar főnöke alárendeltségében működnek.

A jelenlegi struktúrában az államtitkár egyértelműen a tárca egyik legfontosabb vezetője, tevékenységét a HM Szervezeti és Működési Szabályzata a miniszter helyettesítése mellett a parlamenti munkára, az érdekképviselettel való kapcsolattartásra, a védelmi igazgatás országos illetékességű szerveinek irányítására és a Tábori Lelkészi Szolgálat működésének felügyeletére fókuszálja. Ezen területek mellett jelentkezik a Honvédelmi Katasztrófavédelmi Rendszer vezetése. Az államtitkár szintén nem rendelkezik közvetlen főosztályi szintű alárendelttel, munkáját titkárság támogatja.

A tárca hivatali szervezete vezetéséért felelős vezetője a kabinetfőnök, akinek az alárendeltségébe két főosztály és több kiemelt jelentőségű osztályszintű szervezet tartozik. A kabinetfőnök nem csupán a miniszteri kabinet vezetője, hanem szakirányítási jogosítványok gyakorlója és nagyobb részben ellátja a korábbi közigazgatási államtitkár feladatait, koordinálja a minisztérium működését is. A miniszter részére a javaslatokat minden esetben a kabinetfőnök útján kell felterjeszteni, aki gondoskodik az egységes szakmai szabályok érvényesüléséről.

A kabinetfőnök irányítja Parlamenti Titkárság, a Miniszteri Kabinet Titkárság, a Személyügyi Osztály, és az Egészségügyi Osztály, valamint a Tervezési és Koordinációs Főosztály, illetve a Kommunikációs és Töbörző Főosztály tevékenységét. Szakirányítási körébe tartozik az állami célú légiközlekedés, a tárca kommunikációs tevékenysége, a humánpolitika, a

⁶ Katonai Felderítő Hivatal, Katonai Biztonsági Hivatal, Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem, Állami Egészségügyi Központ

tudomány- és pályázatszervezés, a rekreációs tevékenység és az egészségpolitika. A kabinetfőnök felelős a feladattervezés koordinálásáért és a tárcaszintű kontrolling tevékenység irányításáért is.

Az osztályszintű szervezetek közül speciális helyzetben van az Egészségügyi Osztály, mert egyidőben látja el a katonai egészségügyi feladatok szakirányításához kapcsolódó tevékenységet és biztosítja a szakmai háttérét a miniszter ÁEK feletti felügyeleti joga gyakorlásának. Hasonlóan sajátos a Személyügyi Osztály helyzete, amely nem csupán a minisztérium, hanem háttérintézményei és az ÁEK vezető személyügyi szerveként működik.

A Tervezési és Koordinációs Főosztály felelős többek között a minisztérium belső működését szabályozó alapokmányok és tervek kidolgozásáért, a tárca létszámgazdálkodásával kapcsolatos döntés-előkészítő munka végzéséért, az ágazat katasztrófavédelmi rendszeréhez kapcsolódó döntés-előkészítő, tervező, külső és belső koordinációs feladatok végzéséért, valamint a Magyar Honvédség működésének szabályozására szolgáló jogszabályok, országgyűlési és kormányhatározatok, kormány- és miniszteri rendeletek, utasítások szakmai előkészítésének koordinálásáért. A főosztály a fentiekben túl elemzéseket készít a honvédelmi ágazat tevékenységéről, elkészíti a tárca beszámolóit az OGY és Kormány felé és ellátja az állami célú légiközlekedés szabályozásával kapcsolatos minisztériumi szintű feladatokat. Ez a főosztály felelős a humánstratégia kialakításáért és a humánpolitika területéért⁷.

A kabinetfőnök közvetlen irányítása alatt működik a *Kommunikációs és Toborzó Főosztály*, amely a tárca arculatépítéséért, a sajtókapcsolatokért és a toborzási kommunikációs tevékenység mellett a belső és külső kommunikációért is felel. Emellett a *Kommunikációs és Toborzó Főosztály* ellátja a pályázat és tudományszervezés koordinációs feladatait, szervezi a tárca vezetőinek médiaszereplését és biztosítja a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló törvényben⁸ meghatározott adatszolgáltatást.

A tárca szakállamtitkárai közül a jogi szakállamtitkár kamarai jogkört gyakorol a jogi és igazgatási szolgálathoz tartozó szakállomány vonatkozásában, illetve szakirányítja a jogi, informatikai, minősített adat- és információvédelmi, ellenőrzési, iratkezelési (ügyviteli), környezet-, tűz- és munkavédelmi, veszélyes katonai objektum-felügyeleti, ügyfélszolgálati, valamint hadigondozási feladatok végzését, valamint irányítja a Központi Ellenőrzési és Hatósági Hivatal munkáját.

A jogi szakállamtitkár alárendeltségében működik a Jogi Főosztály, melynek elsődleges feladat a tárca jogszerű működésének biztosítása és egyes

⁷ A közigazgatás átalakítása során a Kormány koncentrálna a közigazgatás egyes személyzeti feladatait, a humánstratégiai terület azonban a tárca hatáskörében maradt.

⁸ 1992. évi LXIII. törvény a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról.

jogszabály-előkészítési feladatok végzése. *A főosztály* végzi többek között a Magyar Honvédség katonai szervezetei jogalkalmazási és belső igazgatási tevékenységének irányítását, ellátja a törvényességi felügyelethez fűződő feladatokat. Közreműködik a miniszter és a Honvéd Vezérkar főnök hatáskörébe tartozó, a szolgálati viszonyal összefüggő kérelmeket és panaszokat elbíráló határozatok előkészítésében, végzi a hadigondozás állami irányításával összefüggő feladatokat, kötelezően közreműködik a belső szabályozók és jogszabály kidolgozásában.

Szintén a jogi szakállamtitkár alárendeltségében működik az *Informatikai és Információvédelmi Főosztály*, amely felelős a tárca informatikai stratégiájának kidolgozásáért, a minősített adatok védelméért, a szakterület felsőszintű irányításáért az ügyviteli feladatokat ellátó szervezetek szakmai felügyeletéért. A Főosztály ellátja továbbá a tárca titokvédelmi felügyeleti feladatait, működteti a Központi Rejtjelelosztó (NDA) rendszert és nyilvántartót.

A védelempolitikai szakállamtitkár irányítja az MK Állandó NATO Képviselő, Védelempolitikai Részleg, az MK Állandó EBESZ Képviselő, Katonai Képviselő, valamint a Magyar Köztársaság külképviseleteinél dolgozó védelempolitikai szakdiplomáták munkáját. Szakirányítja a védelempolitika (biztonság- és védelempolitika, védelmi tervezési stratégia, válságkezelés- és nukleáris politika, non-prolifерáció, hagyományos fegyverzet-korlátozás, leszerelés, fegyverzet-csökkentés, európai biztonsági és együttműködési folyamat); euro-atlanti együttműködés és integráció; nemzetközi válságkezelés és béketámogatás; két- és többoldalú nemzetközi kapcsolattartás; nemzeti, valamint NATO és EU keretében vállalt haderő-fejlesztés, légiközlekedésben a terrorizmussal szembeni ellentevékenység feladatainak végzését.

A védelempolitikai szakállamtitkár alárendeltségében működik a Védelempolitikai Főosztály és a Nemzetközi Együttműködési Főosztály.

A Védelempolitikai Főosztály feladata elsődlegesen szakterületi elemzések elvégzése, a biztonságpolitikai környezet és helyzet folyamatos vizsgálata. A Főosztály részt vesz a NATO védelmi tervezési- és az EU képességfejlesztési folyamatában, a Miniszteri Irányelvek, a haderő-fejlesztési javaslatok és célok kidolgozásában, biztosítja az együttműködést a NATO/EU védelempolitikai és védelmi tervezéssel foglalkozó szerveivel, kidolgozza a védelempolitikai tárgyú nemzeti álláspontokat és előkészíti a releváns miniszteri döntéseket. A Főosztály felelős a honvédelmi tárca békepartnerségi együttműködés átfogó koncepciójának, programjának kidolgozásáért.

A Nemzetközi Együttműködési Főosztály rendeltetése a honvédelmi tárca nemzetközi kapcsolatai elveinek kialakítása. A kétoldalú katonai kapcsolattartás, valamint a Budapesten akkreditált véderő-, katonai és légügyi attasékkal való kapcsolattartás tervezése, szervezése és koordinálása, a katonadiplomáciai tevékenység fő irányainak kidolgozása és felügyelete.

A tárca harmadik szakállamtitkára a *védelmi tervezési és infrastrukturális szakállamtitkár*, aki irányítja a Közgazdasági és Pénzügyi Ügynökség, a Infrastrukturális Ügynökség, a Fejlesztési és Logisztikai Ügynökség tevékenységét. Felelős a védelmi tervezési; az erőforrás- és költségtervezési; a költségvetési; a pénzügyi- és számviteli gazdálkodási; a védelemgazdasági tervezési; a folyamatba épített, előzetes és utólagos vezetői ellenőrzési; a vagyonfelügyeleti; az inkurrencia kezelésével összefüggő, az infrastrukturális; a hadfelszerelés-fejlesztési; a katonai szabványosítási és minőségügyi; a logisztikai; a beszerzési és biztonsági beruházási; valamint a környezet- és természetvédelmi feladatok szakirányításáért.

A védelmi tervezési és infrastrukturális szakállamtitkár alárendeltségébe tartozik a *Védelmi Tervezési Főosztály és a Védelemgazdasági Főosztály*.

A Védelmi Tervezési Főosztály felelős a tárca védelmi tervező rendszere működtetéséért, a rendszer fejlesztéséért, a Magyar Honvédség 10 éves stratégiai terve összeállításáért és időszakonkénti pontosításáért, valamint a szakterület szabályozási feladataihoz kapcsolódó előkészítő munkáért.

A Védelemgazdasági Főosztály rendeltetése a tárca gazdálkodási modelljének kialakítása és a védelemgazdaság környezeti feltételrendszer elemzése, a közbeszerzési eljárásokhoz kapcsolódó szabályozási feladatok végzése. A Főosztály végzi a HM tulajdonú gazdasági társaságok felügyeletét, készíti elő a tulajdonosi döntéseket, valamint a minisztérium vagyonkezelésében lévő ingó kincstári vagyontárgyak vagyongazdálkodási rendszerének működtetését. Felelős továbbá a tárca vagyonkezelésében lévő feleslegessé vált ingó vagyontárgyak (inkurrencia) értékesítésével, hasznosításával, átadásával és megsemmisítésével összefüggő döntés-előkészítésért, ellátja a környezet- és természetvédelmi tevékenység szakirányítását. Fontos feladata a lakásgazdálkodás irányítása és az építésügyi szakigazgatási feladatok ellátása.

A Honvédelmi Minisztérium egyik legsajátosabb helyzetben lévő vezetője a Honvéd Vezérkar főnöke, aki a miniszter közvetlen alárendeltségében látja el feladatait. A Honvéd Vezérkar főnöke a Magyar Honvédség legmagasabb szintű katonai vezetője, felelős a katonai szervezetek hadrafoghatóságáért, kiképzéséért és felkészítéséért, továbbá magas fokú fegyelméért, valamint azoknak – a jogszabályok, az állami irányítás egyéb jogi eszközei és a belső rendelkezések előírásai szerinti – vezetéséért. A Honvéd Vezérkar főnöke feladatait maga a Hvt. is részletesen taglalja, sőt ez az egyetlen katonai beosztás, melyet az Alkotmány is nevesít, és a HVKF és alárendeltjeinek szervezeti elhelyezése teszi a minisztériumot strukturálisan integrálttá.

A Honvéd Vezérkar főnöke alárendeltségében három főosztály működik, a Hadművelési és Kiképzési Főosztály, a Haderőtervezési Főosztály és a Személyzeti Főosztály. Ezek a szervezetek biztosítják elsősorban a felső szintű katonai vezetés szakmai hátterét. Emellett azonban - figyelemmel a

minisztérium integrált szervezetére – a HM további főosztályai is támogatják a HVKF döntéseinek előkészítését.

A Hadművelési és Kiképzési Főosztály rendeltetése az ország fegyveres védelme, és légvédelmi készenléti erőkkel való oltalmazása terveinek, a Magyar Honvédség minősített időszakos feladatai tervezése és vezetése rendjének, a készenlét fenntartás és fokozás, valamint a felkészítés és kiképzés rendszerének kidolgozása, a végrehajtás feltételeit biztosító tervek és intézkedések előkészítése. A Főosztály felelős többek között a béke, megelőző védelmi helyzet és rendkívüli állapot idejére vonatkozó alkalmazásra, szervezetre, erőforrásokra, valamint az ország területének védelmi célú előkészítésére vonatkozó javaslatok kidolgozásáért, illetve a nemzetközi szerződésből eredő feladatokhoz kapcsolódó felső szintű katonai döntések előkészítéséért. A Hadművelési és Kiképzési Főosztály további feladata a Magyar Honvédség katonai híradásához kapcsolódó döntés előkészítés.

A Haderőtervezési Főosztály végzi az MH katonai szervezeti képességeinek alakításával (fejlesztésével) kapcsolatos elgondolás kialakítását, a tárcaszintű katonai képességfejlesztési tervek kidolgozásának koordinálását. A Főosztály felelős a haderő szervezési feladatainak tervezése, a végrehajtáshoz szükséges dokumentumok és a Magyar Honvédség katonai szervezeti állománytábláinak kidolgozásáért és a szövetségi transzformációs koncepciók hazai megvalósíthatóságának elemzéséért. Mindemellett végzi az MH felső szintű művelési egységesítési és doktrinális feladatainak koordinálását, a művelési egységesítési NATO/EU dokumentumok feldolgozásának irányítását.

A Honvéd Vezérkar főnöke alárendeltségébe tartozó harmadik főosztály a *Személyzeti Főosztály*, amely felelős a Magyar Honvédség szükséges létszámú és minőségű állománya biztosításáért. A Főosztály irányítja a Magyar Honvédség személyzeti igazgatási tevékenységét, ellátja a központi személyügyi feladatokat, koordinálja a hadkiegészítés feladatait, biztosítja a Magyar Honvédség személyi állományának megelőző védelmi helyzetben és rendkívüli állapot idején toborzás és hadkötelezettség alapján történő kiegészítését. A főosztály végzi továbbá a katonai oktatások és a képzések feltételrendszerének szabályozását és felügyeletét.

A fentiek alapján szembetűnő, hogy a klasszikus „J” struktúra nem működik a minisztériumban, melynek magyarázata éppen az integráció. Egy középszintű összhaderőnemi parancsnoki szervezet léte szükségtelenné teszi a felső szinten duplikált vezetői struktúrát, mindemellett a szabályozási környezetre figyelemmel a felső szintű szervnek egyszerre kell minisztériumnak és vezetési funkciókat gyakorló szervezetnek lennie. Ez a kettősség kíséri végig a HM működésének mindennapjait, ennek megfelelően kell biztosítani a feladatok végrehajtását.

*

2007-ben lezárult a haderőreform, a Magyar Honvédség befejezte közel két évtizedes permanens átalakítását. A folyamat lezárása nem jelentheti a rendszer teljes változatlanságát, hiszen az új feladatok, kihívások, az új technikai eszközök rendszerbe állítása, az új eljárások bármikor szervezeti korrekciót eredményezhetnek és a kitűzött ambíciószintet a Magyar Honvédség még nem érte el.

Úgy gondolom, az MH és a HM új szervezete a korábbival összehasonlítva hatékonyabban szolgálja a szervezet alapfeladatainak ellátását, ugyanakkor a működés tapasztalatait folyamatosan értékelni szükséges, feltárva a fejlesztés további lehetőségeit. A szervezetek korrekciója az esetek többségében érzékenyen érinti az állományt és rövid időre a működés hatékonyságát is visszavetheti, ugyanakkor a hosszabb távon jelentkező előnyök miatt a stabilitásra való törekvés mellett a szervezet-fejlesztés igényéről sem mondhatunk le.

Felhasznált irodalom és jogforrások

- Bocskai István: „Jelentem, befejeztük”, NÉPSZABADSÁG 2008. január 25.
- Kern Tamás: A rendszerváltás utáni haderőreform-kísérletek. 2008. SZÁZADVÉG műhelytanulmányok 7.
- Dr. Sárközy Tamás: Államszervezetünk potenciazavarai, HVG-ORAC 2006.
1949. évi XX. törvény a Magyar Köztársaság Alkotmánya
2004. évi CV. törvény a honvédelemről és a Magyar Honvédségről
1992. évi LXIII. törvény a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról
2006. évi LVII. törvény a központi államigazgatási szervekről, valamint a Kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról
- 51/2007. (VI. 6.) OGY határozat a Magyar Honvédség további fejlesztéséről
- 106/2007. (XII. 6.) OGY határozat a Magyar Honvédség részletes bontású létszámáról
- 102/2001. (XII. 21.) OGY határozat a harcászati repülőerők fejlesztéséről
- 94/1995. (IX. 28.) OGY határozat a légvédelem rádiólokációs felderítő-, információs és vezetési rendszere fejlesztéséről
- 95/1995. (IX. 28.) OGY határozat a légvédelem földközeli és kis magasságú oltalmazási képességének megőrzéséről
- 2073/2004. (IV. 15.) Korm. határozat a Nemzeti Biztonsági Stratégiáról
- 2204/2006. (XI. 27.) Korm. határozat a Magyar Honvédség fejlesztésének egyes elveiről, feladatairól
- 2117/2006. (VI. 30.) Korm. határozat a Miniszterelnöki Hivatalban, a minisztériumokban, az igazgatási és az igazgatás jellegű tevékenységet ellátó központi költségvetési szerveknél foglalkoztatottak létszámáról
- 2118/2006. (VI. 30.) Korm. határozat az államháztartás hatékony működését elősegítő szervezeti átalakításokról és az azokat megalapozó intézkedésekről
- 2134/2006. (VII. 27.) Korm. határozat a Magyar Honvédség irányításáról és felső szintű vezetéséről
- 2009/2007. (I. 30.) Korm. határozat a központi egészségügyi szolgáltató szervezetek létrehozásáról
- 82/2006. HM utasítás (MK 94.) a HM Szervezeti és Működési Szabályzatáról
- 119/2007. (HK 20.) HM utasítás a Magyar Honvédség belső rendelkezései kiadásának és a szakirányítás rendjéről
- 15/2008. (HK 5.) HM határozat a Honvédelmi Minisztérium megalapításáról
- 48/1991. (IX. 26.) AB határozat